

არსებობს თუ არა რეალური ნიშა უნივერსიტეტის აცტიკონომიურობისა არჩევანი/არადანის ზღვარზე

პირველი გვერდიდან

6069 კაპულია

— რამდენადაც ჩვენთვის ცნობილია,
თქვენ უკვე მიიღოთ გადაწყვეტილება —
რექტორის არჩევნებში მიიღოთ მონაწილეობა. ამ პოსტზე კერძის საყრდლად ოქვენი ეყრდნობით საინიციატივო ჯგუფის ნარდგანინებას. საინტერესოა, ვინ მოიაზრება ამ ჯგუფში?

— მართალია, მოქმედი კანონი და უნივერსიტეტის დებულება რექტორის გაკანსიაზე გამოცხადებულ არჩევნებში მონაწილეობისთვის ვინმეს ნარდგინებას არ ითვალისწინებს, მაგრამ ჩემთვის ამას და, ალბათ, უნივერსიტეტისოფის დამოუკიდებლად ხდება. აქვს. ჩემ რექტორობის მხარდაჭერთა ხელმოწერების შეგროვების პირულსა არ გაყონტროლებ — ეს ჩემგან დამოუკიდებლად ხდება. მე მხილოდ დამიკავშირდა ჩვენი უნივერსიტეტის რამდენიმე მოქმედი დავანლმოსილი პრიფერენციალი და მეტეველთა საბჭოს წევრი და მეტობეს, რა ფორმით შეეძლოთ მხარდაჭერის გამოხატვა. ამის შემდეგ მივმართე იმ ახალგაზრდა დოქტორანტებს, რომლებმაც თავის თავზე აიღეს ხელმოწერების შეგროვების ინიციატივა და დავაკავალიახე დავაკავშირდებორნენ მათ, ვინც თანადგომა გამოიცხადა. მოგვიანებით გავიგი, რომ შეიქმნასხვა ჯაგუფიც, რომლის ნარმობადგენლებიც ასევე აგროვებრნ ხელმინტერებს ჩემს მსარდა-საჭერად. ყველა მათგანი, რამდენადც ვიცი, ელოდა — წინასარჩევნო დაირიებისამებრო როდის შეიტანდა „ქართული ოცნება“ კანონში ცვლილებას იმასთან დაკავშირებით, რომ რექტორს დოქტორის აკადემიური ხარისხის აუცილებლად უნდა ჰქონდეს. საპარლამენტო უმრავლესობის მხრიდან მსგავსი საკანონმდებლო ინიციატივის ნამოყენებისთანავე, როგორც ხედავთ, ის ჯაგუფიც, რომებმაც რექტორის პოსტზე ჩემი კანდიდატურის ნარდგინა უნდა გარეტიურდნენ.

— საკონკურსოდ თუ აპირებთ დოკუ-
მენტაციასთან ერთად ამ ხელმოწერების
ნარდგენას?

— ეს ფორმალური პროცედურა, როგორც
ვახსენე, ჩემთვის ამას მხოლოდ მორალური
მნიშვნელობა აქვს და არა სამორალობრივი
დატვირთვა. ხელმოწერების შეგროვებას მხო-
ლობი ის ხიბით აქვს, რომ ჩემი სურვილი
რეექტორის არჩევნებში მიღილო მონანილებადა,
გამყარებულია იმ ადამიანების სურვილითაც
რომლებიც უნივერსატეტში ან სწავლობენ, ან
მუშაობენ.

ერთ საინტერესო მომენტს მინდა მივაქ-
ციო ყურადღება: თვითონ იმ დოკუმენტთა ჩა-
მონათვალი, რომლის წარდგენაცაა მოთხოვ-
ნილი რექტორობის კანდიდატების მხრიდან,
ძალას მნირია. მოთხოვნილი დოკუმენტაცია,
პრაქტიკულად, ვერ ასახავს რექტორის კან-
დიდატის მიერ განვლილი ცხოვრების გზას.
მას არ ევალება — საკონკრეტო სიარადიონს
გამოქვეყნებულია სამეცნიერო შრომების სი-
რაც ჩემთვის გაუგებდარია. თუ უნივერსიტეტ-
მა დოკტორის აკადემიური ხარისხის მქონე
პირი უნდა აირჩიოს, ეს იმას ნიშნავს, რომ მან
მხარი უნდა დაუჭიროს მეცნიერს და თუ რე-
ქტორობის კანდიდატი მეცნიერია, მას უნდა
მოეთხოვობოდეს შრომების სიის წარდგენაც-
გამოქვეყნებულ განცხადებაში კი მსგავსი
არაფერი წერია.

— აკადემიური საბჭოს ერთიერთმა წევრ-მა აღნიშნა, რომ არჩევანის გაკეთებისას იგი ყურადღებას მიაქცევს ციტირების ინდექს-სა და იმ სტატიათა რაოდენობას, რომელიც რექტორობის კანდიდატს იმპაქტ ფაქტორიან უზრნალებში აქვს გამოქვეყნებული....

— ალბათ, თითოეული პრეტენდენტის სურვილზე დამოკიდებული, დამატებით თუ რა ინფორმაციას დაურთავს წარდგენილ დო-კუმენტაციას. ის, რცა აკადემიური საბჭოს ერ-თერთ წევრს უთვევს, აპლილუტურას სწორ მოთხოვნას მიმართია, რადგან თუ უნივერ-სიტეტს უნდა — ჰყავდეს დოქტორის აკადე-მიურო ხარისხის მქონე ხელმძღვანელი, მისი ციტირების ინდექსს ცოდნაც, ალბათ, სასურ-ველია. მართალია, ციტირების ინდექსი შეც-ნიერის საერთაშორისო ალიარების იდეალური კრიტერიუმი არ არის, მაგრამ უკეთესი კრი-ტერიუმი, უძრალოდ, არ არსებობს. ვინც ამ კუთხით ჩემი მონაცემებით დაკრიტიკებულდა, შემიძლია მოგაასწორო, რომ ჩემი ციტირების ინდექსია 490. იმის გათვალისწინებულით, რომ სსრ კავშირის დროს, საზოგადოებრივ მეცნიე-რებათა წარმომადგენლებს, არ ვეკონდა შე-საძლებლობა — ინტეგრირებული ვყოფილი-ყავით საერთაშორისო სამეცნიერო სივრცეში, ჩვენი ციტირების ინდექსა განსხვავდება და

— რამდენადაც ჩვენთვის ცნობილია,
თქვენ მხარდაჭერს გიცხადები პროფესიუ-
რის ის ნანიკონი, რომელთაგან ძვრომა
გიორგი ხუბუას რეგიონობის დროს აკადე-
მიურ კონკურსებში პროტესტის ნიშანად
ან არ მიღიო მონაწილეობა, ან უნივერ-
სიტეტიდან გააძევეს. საინტერესოა, რა კონ-
ტაქტები გაქვთ მათთან?

— პიროვნეულად ძალიან ბევრ პროფესორობა და გიცნობდა. ეს ჩევეულებრივი ამბავია — ერთი პროფესიის ხალხს ყოველთვის აქვს ერთმანეთთან ურთიერთობა და აკავშირებთ ურთიერთობაგება. გარდა ამისა, 16 წელინაზე და საქართველოს მცნობიერებათა ეროვნული აკადემიის წევრი ვარ და, აქედან გამომდინარე, აკადემიის ბევრს წევრს, რომლებიც მეცნიერების სხვადასხვა დარგის ნარჩობიდან მომზადები არიან, კარგად ვიცნობ და თითო თოვეულთან მაქვს პერიოდული ურთიერთობა. ვმოქანდა უნივერსიტეტშიც და ვიყავი დიდი სამეცნიერო საბჭოს წევრი. ასე რომ, ეს კონტაქტები ყოველთვის მქონდა, მთავარია ის, რომ ამ ადამიანებთან საერთო ენის მოძრება მიაღილდება, რადგან ჩევრი ერთობის პროტესტი გვვინდა იმასთან დაკავშირებით, რაც უნივერსიტეტში, სამეცნიერო სექტორში და, საერთოდ, სააკადემიოს რეჟიმის ზეობის პერიოდში ქვეყანებში ხდებოდა. ბუნებრივია, როდესაც ადამიანებს საერთო პროტესტი აკავშირებთ, ერთმანეთს უზიარებენ პოზიციებს,

შეხედულებებს, გამოკვეყნებული წერილების შინაარსსა და მედიისთვის გაკეთებულ საკუთარ კომენტარებსა თუ მიცემულ ინტერვიუებს. ურთიერთობის სწორედ ასეთი ფორმა მაკავშირებს იმ პრიცესურისტთან, რომლებიც დღის უნივერსიტეტში აღიან, ვამაყობ, რომ მათთან ერთად მეც იმ „ჩარეცხილთა“ შორის მოვიაზრებოდი, რომლებიც სააკადემიურ რეჟიმის დროის „ჩამოწერებს“.

— მიუხედავად იმისა, რომ თქვენ შევარდნაძის პრეზიდენტობისას ეკონომიკის მინისტრი იყავით, „ვარდების რევოლუციის“ შემდეგ ბურჯანაძე-უვანია-სააკადემიულის ფრთაშ არ გადაგაყოლათ შევარდნაძისა ამქარს და, რამდენადაც ცნობილია, 2003-2004 წლის საპარლამენტო არჩევნების სიაში მე-7 ნომრადაც კა შეგიყვანებს, თუ არ ჩავთვლით ბურჯანაძის გუშვიში თქვენს პირველობას. არჩევნებში კა მარჯვების შემდეგ თქვენი ფრაგიცა, „ნაციონალური მოძრაობის“, ნევროცი იყავით. ასეთი პოზიციების დაკავების შემდეგ რატომ მოვიაზრეს „ჩარეცხილთა“ შორის? რა იყო ამის მიზანი?

ინტერვიუ აკადემიკოს ლალო პაპავასთან

କ୍ଷିତିଶ ଡାକ୍ତରଙ୍ଗେବୀଳ ଆସିଲେବୁଦ୍ଧଳମା କେର ଡାକ୍ତରଙ୍ଗା
କ୍ଷେ. ଫୂରାଜ୍ଜିତ୍ ମେଲ୍ଲାଲୋଦ 2007 ମେଲ୍ଲିସ 5 ନେମହେର
ଡାକ୍ତରଙ୍ଗେ, ଅନ୍ତିମ ମାଥିନ୍, ରନ୍ଦେଶାପ୍ 7 ନେମହେରିନ୍
ମେଲ୍ଲାଲେବେବୁଦ୍ଧାମଦ୍ଵେ କରିତ୍ରେଶାତ୍ମିତ କୁରାଶି ଗାମନ୍
ଶ୍ଵାଲୀ ବାଲ୍ବିଶ ଡାରକ୍ଷେବୀଳ ଗାଦାନ୍ତ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରିଲୁହେବାଶ ଶ୍ରୀ
କ୍ଷେନ୍ଦ୍ରନାମାଲମଦ୍ଵେବୀଳ. କ୍ଷେମ୍ ଗାନ୍ଧିଚ୍ଛାଦାକ୍ଷେବୀଳ ଶନ୍ତିର୍ମାତ୍ର
ମାଥିନ୍ ମନ୍ତ୍ର୍ୟା କ୍ଷେମଦାମି ଶ୍ରୀରାମନ୍ତ୍ର୍ୟାଲୀ ମୁଖ୍ୟକାରିନ୍
କୁରାଶି ଦା ଗାନ୍ଧିଚ୍ଛାଦାକ୍ଷେବୀଳ, ରନ୍ଦେଶ ତୃତୀ ମୁଖ୍ୟଦେଇ
ଦାଶ ଏକ ଶ୍ରୀକ୍ଷେନ୍ଦ୍ରନ୍ତ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରିଲୀ, କ୍ଷେମ୍ ରଜାଶି ଶ୍ରୀରାମନ୍ତ୍ର୍ୟାଲୀ
ଶ୍ରୀନ୍ଦ୍ରନ୍ଲା ଗାନ୍ଧିଚ୍ଛାଦାକ୍ଷେତ୍ରିଲୁହେବୀଳା. ଶ୍ରୀବା ଗୁଣ
ମେଲ୍ଲନ୍ଦା. ମିତ୍ରମାରାତ୍ର କ୍ଷେମ୍ କୁରାଶି ଶ୍ରୀନ୍ଦ୍ରନ୍ଲାକାର
କାର୍ଯ୍ୟ, ଶ୍ରୀବାଦାଶିବା ଉନ୍ନିବେରିଶିକ୍ରେତ୍ରିବୀଳ କେରାମ
ଫ୍ରେଶନ୍ରେବୀଳ ଦା ଶାକ୍ତିମିଳ କୁରାଶି କାର୍ଯ୍ୟନ୍ତି. ଆସ୍ତିର
ମିତ୍ରମାରାତ୍ର କ୍ଷେମ୍-ଶ ଶାକ୍ତିମିଳିତ୍ରେ ଉପାର୍କ୍ତିକ୍ଷେତ୍ରିବୀଳ
ରନ୍ଦେଶିବୀଳାନ୍ତି ଶ୍ରୀଶିବୀଳ ନାକ୍ଷେତ୍ରିନ ଶାତିଶି ମିତ୍ରି
ଦ୍ୱୀ ଶବ୍ଦାରକ୍ଷେରିବୀଳ ଦା ତାନାଦିଗମିଲ ଶ୍ରୀରାମିଲ
ଶ୍ରୀମଦ୍ଵେବ, କୁରା ଶ୍ରୀଵେଦାତୀଶ ଶ୍ରୀମିତ୍ରା ଦା, ମନ୍ତ୍ର୍ୟାନିନ୍
ଦ୍ୱୀତୀ, ଶାକ୍ତାନାନ୍ଦାତୀଶ ଶାକ୍ତିମିଳାତ୍ର ଗାମମିଳିତ୍ରେବା
ଦା ମନ୍ତ୍ର୍ୟାନାନ୍ଦାକ୍ଷେରା ଦା କ୍ଷେମତତ୍ତ୍ଵିଲ ବ୍ରନ୍ଦିବୀଳ ଗାନ୍ଧିଦା
ରନ୍ଦେ କ୍ଷେମ୍ ଏକ କ୍ଷେମ୍ ରଜାଶି ଶ୍ରୀକୁରାଶି ଦାକ୍ତରଙ୍ଗେବୀଳ
କ୍ଷେମିତ୍ରେଶିବୀଳ ମତ୍ତେଲୁହେବୀଳ ଶ୍ରୀମତକ୍ଷେତ୍ରାଶିକ୍ରେତ୍ରିବୀଳ
କେରାମିତ୍ରେଶିବୀଳ ତାକୁର୍ମାଶାକ୍ତିବୀଳ ଶ୍ରୀମତକ୍ଷେତ୍ରାଶିକ୍ରେତ୍ରିବୀଳ
ମାଗରାତ୍ମ କ୍ଷେମ୍ ଗାନ୍ଧିକାରିତୀ, ରାଜତ୍ରାନ ଶାକ୍ତାଶିକ୍ରେତ୍ରିବୀଳ
ଗାନ୍ଧିଦାଗମିତ୍ର ମନ୍ତ୍ର୍ୟା ଦା ଦାନିନ୍ଦିନା କୁରାଶି ପା
ତାମିଲାଲ ଶାକ୍ତାଶିକ୍ରେତ୍ରିବୀଳ କାର୍ତ୍ତିନିନ୍ଦିନା ରନ୍ଦେଶିବୀଳ

გარდა ამისა, ჯერ კიდევ პარლამენტში ჩემი მოღვაწეობის დროს ფულბრაიტის პროგრამით 9 თვე ვიყავი მინვეული აშშ-ში, ჯონს ჰოპკინსის უნივერსიტეტის საერთაშორისო კვლევების ნიცხეს სკოლაში. სწორედ ამ სკოლაში ყოფნის დროს დავინარე ჩემი მორიგი წიგნი, რომელზე მუშაობაც დაემთხვა ჩემი ერთორთ სასკოლო წლის — „ნეკროლოგიური იდეა“ გამოსვლას, რომელიც ყველაზე კარგად ასახავდა სისაუკაციას პოსტკომუნისტურ ქვეყნებში. ამ ჩემი წიგნის პრეზენტაციის მიზნით მიმინვიეს შემდეგში ლექციებზე პარვარდის უნივერსიტეტში, ჯორჯ თაუნის უნივერსიტეტში, ასევე, კალიფორნიის უნივერსიტეტში — დევისში, მიჩიგანის უნივერსიტეტში, კათოლიკურ უნივერსიტეტში და რამდენიმე კოლეჯში. ასე რომ, თვითრეალიზების „შიმშილს“ საერთაშორისო ასპარეზზე ნამდვილად არ განვიცდიდ.

— პოლიტიკური მოღვაწეობის გარდა
თქვენს ბიოგრაფიულ მონაცემებში ყურად-
სალებია სამეცნიერო და პედაგოგიურ მოღ-
ვაწეობასთან დაკავშირებული შეტოხები.
საინტერესოა, როდის და რატომ დატოვეთ
უნივერსიტეტი, რომელიც თქვენ ერთგვარ-

— და გასა სორიენტდათ? — და ინიციუტი მოვედრი უნივერსიტეტში. 1991 წელს, როდესაც საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის პასტა გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტში დირექტორად ამირჩიეს, სწორედ მაშინ ინციდენტი და უნივერსიტეტშიც სერიოზული დუღილის პერიოდი. გამოჩენდა სტუდენტთა ჯგუფი, რომელმაც მოითხოვა, რომ არ უნდოდათ მარქსისტული პოლიტეკნიკონის სწავლება. დანცყო სერიოზული მოძრაობა. იმ დროს სტუდენტებს ძალიან დაეხმარა უნივერსიტეტის მაშინდელი პრორეგისტრი, აკადემიკოსა ლევან ალექსიძე, რომელიც რექტორის, აკადემიკოს რინო მეტრეველის მხარდაჭერით მოქმედდა. ამ სტუდენტებმა შექმნეს მაკროეკონომიკის სპეც-ჯგუფი, სადაც თავად შეკრიბეს — ვის უნდა ესანავლებინა მათთვის. ასე შიმშვაბერს სტუდენტებში უნივერსიტეტში, კი იქმდე — უნივერსიტეტის ასპირანტურაში ჩემი ჩაბარების მცდელობის ხელშეშლისა და სხვა ინიციატივების ჩაბმობის გამო, ვერ მოხერხდა. აი,

ერქვა-ეტილი

სტუდენტები რეპრეზონის არჩევნების მოლოდინი

სალომე გორგობი

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორის პოსტი თავისუფალია. ალექსანდრე კვიტაშვილმა 12 ივნისს თანამდებობა დატოვა. უნივერსიტეტში რექტორის არჩევნებისთვის ემზადებიან. აღნიშნულ ფაქტს ცვლილებათა მთელი წეება უძლოდა წინ. 30 მაისს საქართველოს პარლამენტმა 92 ხმით 22-ის ნინააღმდეგ საქართველოს პრეზიდენტის ვეტო დაძლია. „სამოქალაქო კოდექსში“ ცვლილებები შევიდა, რომლის მიხედვითაც სახელმწიფოს მიერ დაფუძნებულ უმაღლეს სასწავლებლებს არასამენარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირის სტატუსი საჯარო სამართლის იურიდიული პირის სტატუსით უნდა შეეცვალოს. გარდამავალ ეტაპზე, ამ ცვლილების მიხედვით, უნივერსიტეტის რექტორები მოვალეობის შემსრულებლებად ცხადდებიან და მათ განათლების მინისტრის ნარდგენით პრემიერ-მინისტრი ნიშნავს. „უმაღლესი განათლების შესახებ“ კანონში შესატანი ცვლილებების მიხედვით, რომელიც პარლამენტმა ჯერ მხოლოდ პირველი მოსმენით მიიღო, უნივერსიტეტის რექტორობის კანდიდატი შეიძლება გახდეს პირი, რომელსაც აქვს უმაღლესი აკადემიური ხარისხი.

უნივერსიტეტის ყოფილ რექტორს, ალექსანდრე კვიტმავილს, რომელსაც ღორქორის ხარისხი არ აქვს, კანონის ამოქმედებიდან 30 დღის ვადაში პოსტი უნდა დაეტოვებინა, თუმცა იგი ცვლილებებს არ დაელოდა და თანამდებობა 12 ივნისს დატოვა. გადადგომისთანავე უნივერსიტეტის აკადემიურმა საბჭომ მას რექტორის მოვალეობის შესრულება დააკისრა.

რექტორის არჩევნები 16 აგვისტოს გაი-
მართება. რექტორობის მსურველებს საკუ-
თარი კანდიდატურის წარდგენა 12 ივლისის
ჩათვლით შეუძლიათ. ახალ რექტორს აკადე-
მიური საბჭო აირჩივა.

ରୁଗ୍ବୀର ଅତ୍ୟାଶ୍ଵର୍ବନ୍ଦ ସାକ୍ଷାନନ୍ଦମଧ୍ୟେପିଲ୍ଲ ଓ-
ଲୋଲ୍ଯେବାବା ଏବଂ ଅଥେ ଉନ୍ନତ୍ୟ ଉନ୍ନିତ୍ୟରସିତ୍ୟେତ୍ପଶି
ଗାନ୍ଧିତାର୍ଥେବୁଲ୍ ମହାଲ୍ଲଙ୍ଗବୁଳ୍ ସତ୍ୟଦେଶନ୍ତିବୁଳ୍ ?
ରା ମହାନ୍ଦିନୀ ଆଜିତ ଅର୍ଥବ୍ୟବେତାନ ଦ୍ୱାକ୍ଷାପି-
ର୍ଯ୍ୟେବିତ ଏବଂ ରୁଗ୍ବୀରୀ ଶୁଣିବା ପ୍ରମାଦ ମାତା ଶ୍ରେଷ୍ଠବୁଳ୍
ବୁଳ୍ ଉନ୍ନିତ୍ୟରସିତ୍ୟେତ୍ପଶିର୍ବୁଳ୍ ର୍ଯ୍ୟେକ୍ତିନୀ ? ଅଥ କିନ୍ତୁ ତୁମ୍ଭେ
ଥୁ ତୁମ୍ଭେ-ବୁଳ୍ ସତ୍ୟଦେଶନ୍ତିବୁଳ୍ ମାତାପାଦାଶୁଭେବୁଳ୍.

რითადად, პოლიტიკური ნიშნითაა დაკომ-პლექტებული. სწორედ ამიტომ, ახალ კანონს არ მივიჩინევ სამართლიანად. ჩემი აზრით, ის არ ითვალისწინებს უნივერსიტეტში ძირუ-ლი ცვლილებების განხორციელებას – რაც სტუდენტებისა და ლექტორებისთვის სრუ-ლი ავტონომიის მინიჭებით უნდა მოხდეს. ჩემთვის პრინციპულად მიუღებელია სა-ხელმწიფოს ასეთი ჩარევა უნივერსიტეტის საქმიანობაში. თუ დღეს არსებობს მზაობა და მოლოდინი იმისა, რომ უნივერსიტეტში დაინტენს აკადემიური პროცესები, მაშინ, ჩემი აზრით, სტუდენტებმა და ლექტორებმა უნდა იაქტიურონ და თავად დასახონ პრიო-რიტეტები.

ლიზებული. ასეთი მნიშვნელოვანი საკითხების დაჩქარებული წესით, საზოგადოებაში ფართო განხილვის გარეშე მიღება არასწორია. წინა მთავრობის პრაქტიკც ასეთი იყო და ახალი ხელისუფლებაც იმავეს აგრძელებს. რექტორის მოვალეობის შემსრულებელი არ უნდა ინიშნებოდეს პრემიერის მიერ. წინა ხელისუფლების დროსაც იყო მსგავსი ფაქტები, თითქოს მხოლოდ მოვალეობის შემსრულებლებს ნიშნავდნენ, მაგრამ ყველა დროებითი შემსრულებელი რექტორი ხდებოდა. ვფიქრობ, ახლაც ასე მოხდება და რეალურად, ძველ „ელანს“ ახალი პარტიული ელიტა ჩაანაცვლებს. იმედი მაქს, არჩევნებში ბევრი ღირსეული კანდიდატი მიიღებს მონაწილეობას და არ განმეორდება წინა წლების პრაქტიკა, როდესაც ყველა ერთ კან-დიდატს აძლევდა ხმას.

ახალი ელექტრონული სამაცნეო ორგანიზაციის დაწყები

କେତେ ପରିମାଣରେ

თსუ-ის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტზე ელექტრონული სამეცნიერო ბაზების პრეზენტაცია გაიმართა. ბაზები საერთაშორისო ელექტრონულ სამეცნიერო ურნალებსა და წიგნებს აერთიანებს, რომლებიც თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტიმა „საქართველოს ინტეგრირებული საბილიონო სისტემის კონსორტიუმის“

ფარგლებში 2013 წლის დასაწყისში შეიძინა. საქართველოს ინტეგრირებული საბიბლიო-თეკო სისტემის კონსორციუმი საერთაშორი-სო ორგანიზაციის EIFL.net (ბიბლიოთეკების ეროვნული კონსორციუმების კონსორციუმი) წევრია, რომელიც განვითარებად სახელმწი-ფოებს საშუალებას აძლევს — შეღავათან ფასად, ინტერნეტის საშუალებით მსოფლიოს ცნობილი გამომცემლობების უურნალები-თა და წიგნებით ისარგებლონ. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის შეძენილ სა-მეცნიერო ბაზებს შორის ყველაზე მნიშვნე-ლოვანი EBSCO გახდავთ, რომელიც 11 000 დასახელების უურნალსა და 100 000 წიგნს მოიცავს.

„ელექტრონული სამეცნიერო ბაზე-
ბი ეტაპიზოდივად ჩაირთო. პრეზენტაციას
ყველა ფაკულტეტზე გავმართავთ, რადგან
შეძენილი ელექტრონული ჟურნალები და
წიგნები ყველა მიმართულების პროფესური-
სა და სტუდენტებისთვის არის გამზინული.
ერთეულთი ყველაზე დიდი ბაზა არის EBSCO,
რომელსაც საშუალება აქვს — მოცემული
მასალები ინგლისური ენიდან რუსული ენ-
აზე თარგმნოს. ამავე დროს, მას აქვს სპე-
ციალური ციტირების რეჟიმიც, რაც პროფესი-
ონურობის მოძრაობას უძლია თავისთვის.

താമരിക്കാടുത്താമ്പിള്ള

დევნო ნომრებში დასაბეჭდი მასალების თე-
მატიკაც", — აღნიშნა თამარ ხახუტაშვილმა.

ახალი ელექტრონული სამეცნიერო ბაზების ნახვა თსუ-ის ვებ-გვერდზე, ბიბლიოთეკის ბმულზე არის შესაძლებელი. ვებ-გვერდზე განთავსებულია ბაზების მოხმარების სახელმძღვანელოც.

არსებობს თუ არა რეალური ნიერი უნივერსიტეტის ავტონომიურობისა არჩევანი/არაზარის ზღვარზე

მეშვიდე გვერდიდან

რატომ არის ჩემთვის დღესაც სიმბოლური სტუდენტების მხარდაჭერა და რატომ აქვთ ჩემთვის მნიშვნელობა იმას, თუ ვისი თანად-გომა მომყარებს საკუთარი გადაწყვეტილებსა საფუძველი. ასე რომ, როგორც ალვინიზე, უნივერსიტეტში სტუდენტებმა მიმიყენეს და აქედან იწყება ჩემი ინტენსიური საპროფესორო კარიერაც. ვამყარობ, რომ უნივერსტეტის პროფესორთა საბჭომ 1995 წელს მომანიჭა პროფესორის წოდება.

შემდეგ, 1996 წელს, სამნუხაროდ, უნივერსიტეტის დამსახურება მომიხდა ჩემი ეკონომიკის მინისტრად დანიშვნის გამო. ვფრენობდი, რომ ლექციების გაცდენის უფლება ჩემი „დაკავებულობის“ გამო არ მქონდა. წამოვედი პატარა გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტის დირექტორის თანამდებობიდანაც, რადგან ჩავთვალე, რომ ორი თანამდებიბა ერთმანეთთან არათავსებადი იყო.

უნივერსიტეტს დაცუბრუნდი 2003 წელს, როდესაც ჩემი მეგობრის, იმ დროს ფაკულტეტის დეკანის, პროფესორ ელგუჯა მექანიშვილის რჩევით მაცროეობობმიერის კათედრისა გამგის არჩევნებში მივიღე მონაწილეობა და გავხდი თსუ-ის მაცროეობობმიერის კათედრისა გამგე. ამირჩიეს დიდი სამეცნიერო საბჭოს წევრადაც, როთაც ვამაყობ.

შემდგომ კი უნივერსიტეტში ჩემთვის აბ-

სოლუტურად მიუღებელი ვითარება შეიქმნა, ვგულისხმობ ქალბატონ რუსუდან ლორთ-ქიფანიძის რექტორად დანიშვნას. მის არჩევას მარი არ დავუჭირო, მასსოვს, როდესაც რექტორის არჩევნები ჩატარდა, დიდ სამეცნიერო საბჭოს აკვიდა 7 წევრი — ერთ-ერთ გახლლით მე. მიუხედავად ჩემი მისადმი გან-წყობისა, რუსუდან ლორთქიფანიძემ კარგად მიმიღო, თუმცა რაზეც შევთანხმდით, სამ-წუხაროდ, ყველაფერი იმის სანინააღმდეგ გო გაკეთდა. უფრო მეტიც, იმ პერიოდიდან დაიხურ ლომაიას აგრესიული ქმედები და უზივერსიტეტში მოდიოდა ურთიერთობა

უნივერსალუტები არიდინობდა უკითხები მომრიცხავი ცირკულარული წერილები. ამ კითარების საპასუხოდ ჩემი რამდენიმე ტაქტიკური სვლის მიუხედავად, მოვხვდი, რომ რექტორი მარიონებთი უნდა ყოფილყო და რომ მე ვერ შევაჩერებდი იმ ნგრევას, რაც უნივერსიტეტს ელოდა. პროტესტის ნიშანდა დაგნერე განცხადება უნივერსიტეტის დატოვების შესახებ და 2005 წლის საგაზაფხულო სემესტრის დასრულებასთანავე წამოვდეოდი იქიდან. ჩემთან ერთად განცხადება დავაზარდო რინგი მამაჩემსაც — გიორგი პაპავასა, რომელიც უნივერსიტეტის პროფესორი გახლდათ. მაშინ მას ძალიან არ უხდოდა განცხადების დაწერა, მაგრამ მოგვიანებით მიხვდა — რომ არ წამოსულიყო, მას ისედაც გააგდებდნენ ან ასაკის გამო და ან იმის გამო, რომ მამაჩემია იყო. მას შემდეგ, რაც დატრიალდა უნივერსიტეტის თავს, კარგად მოგეხსენებათ. ერთ-ადერთხელ დამირეკეს უნივერსიტეტიდან და უკვე გიორგი სუბჟას რექტორობის დროს შემცირავაზეს საცხოვრულო კომისიის თავმარებელის ვინც დამირეკა, ისე გამოვლანდება, რომ ვერც წარმოიდგენ. ვუთხარის როგორ მაკადრებთ, რომ თქვენს ფარიშები მივიღო მონანილეობა-მეთქი. სუბჟა, რომელთანაც მეცნიერებათა აკადემიაში ვურ-თიერთობდი, კარგად მიცნობდა და პირადად იგი ვერასდროს გამიბედავდა უნივერსიტეტიში, იმ კითარებაში, პროფესორად მოწვევასა დღეს კი ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის თანამშრომადი იმ კუთხით ვითქმლები, რომ ვარა პაატა გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკისა ინსტიტუტის მთავარი მეცნიერ-თანამშრომელი. როგორც იცით, ეს ინსტიტუტი თსუ-ს მოუკრთხე.

— 1 ოქტომბრის საპარლამენტო
არჩევნების შედეგ საზოგადოება ელოდა
რომ „ქართული ოცნება“ ეკონომიკური
პროფილით მაღალ პოსტს შემოგთავაზებ-
დათ, რადგან, როგორც გამოცდილი კადრი
და პროფესიონალი, დასაკარგი არ ხსრობ
როგორც აღმოჩნდა, ხასხმა თქვენ ვერ
გიხილათ მაღალ თანამდებობაზე. ამჟამად,
თვლით თუ არა, რომ დღევანდველი ხელისუ-
ფლება თუ არ მიესალმება, არ შეენინააღმდე-
ლევება მაიც თქვენი რექტორად არჩევის
ფაქტს, თუკი, რა თქმა უნდა, აკადემიურმა

— მე, პირადად, დიდი პატივისცემით ვარ
განწყობილი ბატონი ბიძინას მიმინდ და ვა-
ლიარებ, რომ ქართველი ურთან ურთან დიდი
მაღლობელი ვარ იმსითვის, რომ ნაცო-
ნალურ ბოროტებას გადაგვარჩინა. საერთოდ
კი ვთვლი, რომ მაინცდაბინიც კომფორტული
პიროვნება არ ვარ და შეიძლება ძალიან ბე-
ვრისთვის, უფროსის გადმოსახედიდან, ჩემ-

თან მუშაობა პრობლემა იყოს, ანუ არ ვარ კარგი ქვეშევრდომი. ...და დღეს, იმის გამორ რომ ოლონდაც რექტორი გავხდე, ვერ შევ ვიცვლები. თუ რექტორობას ვიმსახურებ როგორიც ვარ, ისეთი უნდა გავხდე რექტორი. რი. 58 წლის კაცი გახლავაგართ და ვიღაცაზე ან რაღაცაზე მორგებას არ ვაპირებ. როუ

ლად სამართავი პიროვნება ვარ და ვფიქრობ

რაც, ვფიქრობ, შესაცვლელი. მაგალითად ვთვლი, რომ უნივერსტეტის ერთერთი სახი იყო მექანიკა-მათემატიკის ფაკულტეტი ფიზიკის ფაკულტეტი, ფილოლოგის ფაკულტეტი, ისტორიის ფაკულტეტი და სხვ ხელოვნურად მათი ერთად თავმოყრა დიდ შეცდომა.

მინდა, რომ აღდგეს მთელი რიგი ფაკულტეტების მასში.

როგორ სჯობს. ჩვენ იმდენად ძლიერი სკოლა
გვაქვს მათემატიკაში, რომ ბაკალავრიატში
ქართველი მათემატიკოსების მიერ დანერილი
სახელმძღვანელოებითაც შეიძლება სწავლა.
ასე რომ, ყველა ფაულტეტს ინდივიდუალური
მიღობა სჭირდება.

— იქიდან გამომდინარე, რომ თქვენს
არასდროს ერიდებით საკუთარი აზრის
გამოთქმას თქვენთვის საჭიროოროტო ყველა
ლა საკითხზე, დაგებომისთ თუ არა დრო
— გვეკირათ ტაქტეკის შეცვლაზე, რომ
თუნდაც დღვენანდეს სიტუაციაში (როცა
რეგისტრობა გადაწყვიტეთ), ხელისუფლების
ან, მაგალითად, თუშის აკადემიური საბჭოს
კოსტოდანნებულბა მოიპოვოთ?

— ვთვლი, რომ ვარ თავისუფალი ადამიანი და ჩემთვის დიდი ფასია აქვს — ვიყო თავისუფალი. რა თქმა უნდა, ასეთმა პრინციპულობამ ბევრჯერ მაზარალა. მე საზოგადოება მიცნობს, როგორც დამღუკიდებელ პიროვნებას და არც შემიძლია, რაიმე შევცვალო ტაქტიკის თვალსაზრისით.

ჩემთვის უმნიშვნელოვანესია უნივერსიტეტის დეპოლიტიზაციის საკითხი. თუკი გავიმარჯვებ არჩევნებში, მინდა, ვიყო იმის გარანტი, რომ უნივერსიტეტი გათავისუფლდეს პოლიტიკური პროცესებისგან. თუ გავხდები რექტორი, გაძლევთ პირობას, რომ საპრეზიდენტო არჩევნების დროს პრეზიდენტობის არც ერთ კანდიდატს არ მოვიწვევთ საუნივერსიტეტო სამართლის მიერთ და მათ გადასახლება მიმდევად მოვიწვევთ.

ვერსიტეტო საზოგადოებასთან შესახვედრად. ხოლო, როცა გახდება პრეზიდენტი, პრემიერ-მინისტრი თუ პარლამენტის თავმჯდომარე, რა

თის მარტინ უკავებდა მარტინის თავისჯობითი, რაც
თქმა უნდა, ჩევნ მაშინ მოვალეობრივ თითოეულს,
რადგან გვანტიტერესებს — საით მიჰყავთ ჩვევ-
ნი ქვეყნა? რა ხედა აქვს ჩვენს პრეზიდენტს,
პრემიერ-მინისტრს თუ პარლამენტის თავმჯ-
დომარეს? როცა ჩაიღლის პოლიტიკური პრო-
ცესები და დაშოშმინდება ქვეყანა, ბუნებრი-
ვია, უნივერსიტეტი კარს გაუღებს მათ მოსახ-
მენად თუმცა, ქვეყნის პროვენი პირებთან შებ-
ვედრაზე წინააღმდეგ შეთანხმებულად და მოშებ-
კითხვებით „შეიარაღებული“ სტუდენტების
სითო შექვების წინააღმდეგი ვიქენი. სტუდენ-
ტებს აზრის თავისი უფლად გამოხმის უფლე-
ბა, პირებულ რიგში, უნივერსიტეტში უნდა მიი-
ცეთ. ამ ჩემი პრინციპების გამო თუ მოვხვდები
ოდესამე წენების ქვეშ, არც იმაზე დავიხიცვ უკან,
რომ პროტესტის წინაძა გადავდგე და საზო-
გადოებას ვუთხრა, რომ ჩემი გადავგომით
გეუბნებით — უნივერსიტეტზე ზენოლა უნდა
განხორციელებულიყოთ.

— მიუხედავად იმისა, რომ პრინციპული
ბრძანდებით, ხართ თუ არა ლოიალური ადა-
მიანი?

— ზოგს გონია, რომ უხეში ვარ, რასაც არ
ვიზიარებ. ვარ საკმაოდ კომუნიკაციური. და-
ლიან მიყვარს ადამიანების მოსწერა და განსა-
კუთრებით ჭკვიანია ადამიანების. რაიმე სა-
კითხზე ჩემი გადარჩეულება, თუკი სერიოზუ-
ლი არგუმენტები არსებობს, ძალიან ადვილია.

— როგორ რეაგირებთ თქვენდამი
მომართულ კრატიკაზე?

— ჩვეულებრივად... თუ იბინებორია —

— თქვენი მოსწავლეები, ვინც დღეს
ხელისუფლებაშია, იყენებენ თუ არა
იმას, რაც თქვენ ასწავლეთ? როდესმებ
„გამზრდელს“ ხომ არ გასჩენია სურვილი —
„თავი მოეკლა“ რომელიმე ცუდი მონაფის

გამო? — ერთხელ მქონდა მსგავსი სურვილი, თუმცა არ მინდა ამის გასსენება, რადგან ვთვალიდდ, რომ იგი იყო ერთ-ერთი ჩემი ყველაზე გამორჩეული მოწაფე. მეგონა, რომ უფრო გონიერი იქნებოდა, მაგრამ, სამნუხაროდ, შევცდი.

დღეს სე ვაკაყო იქნა ძობაფით — იოდაონ
ხადურები. სხვათა შორის, კათედრიდან ჩემი
ნამოსვლის შემდეგ სწორედ ნოდარ ხადური
აირჩიეს მაკროცხუნიმიკის კათედრის გამგედ-
ან. ამას საზოგადოება და მთავრობა მართვის
მიზანით დაუდინარები და მართვის მიზანით
დაუდინარები და მართვის მიზანით

მან ძალიან გევრი კარგი საქმე გააკეთა. მაგალითად, წოდარმა არ დაიწყო მატრიცულობინის კის სახელმძღვანელოს თვითონ წერა და, აშშ-ის საელჩოს დახმარებით, შესახიშნავი წიგნი

თარგმნებს. ვთქვლა, რომ ამით ქართველ სტუდენტობას დიდი საქმე გაუკეთეს. იგი საკმაოდ ნიჭიერი ადამიანია, თუმცა ეს არ ნიშნავს იმასა, რომ ეკონომიკურ საკითხებთან მიმართებაში ჩვენ განსხვავებული ძებულებები არ გვაქვს და ეს ნორმალურია. თუმცა, ჩვენ ვართ თანა-მოაზრება და ვთვლი, რომ იგი ჩემი ყველაზე სკოლის მწერალია.

— თქვენი რეგტორად არჩევის
შემთხვევაში აღადგენთ თუ არა უნივერ-
სიტეტის ნარსულ იმიჯს?

— ნარსულს პატივს ვცემ, მაგრამ ყოველთვის წინ ვიხედები, რადგან განვითარებას წინ ყურება სჭირდება.

მაცხოვებათა აკადემიის ახალი პრაზიდენტის აქციები

19 ივნისს საქართველოს მეცნიერებათა და კულტურულ აკადემიაში პრეზიდენტად აკადემიკოს გიორგი (ოთარ) კვესიტაძე აირჩიეს. მის სამომავლო გეგმებსა და პერსპექტივებზე ინფორმაცია 25 ივნისს მეცნიერებათა აკადემიაში გამართულ პრესკონფერენციაზე გაცხადდა.

თამარ დაჭიანი

„ମେତ୍ରନ୍ଦିରେବା ସାକ୍ଷାରତ୍ୱେଲମ୍ବଣୀ ଫଳେସ ଧାତ୍-
ଶାଖ୍ସୁଲାଇବା“,— ଏହି ଧାରିନ୍ଦ୍ରମୁଖ ସାମ୍ବାରି ଆଶାଲମ୍ବା
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଦେଶକ୍ରମା ମିଳିବା ତେଜିମିତ, ଉପାନ୍ଦାସଙ୍ଗେଲୀ 20
ବେଳିବା ମାନ୍ଦିଲିଥ୍ୟ ମତାସରନ୍ଦିବା ଅର୍ଥାତ୍ ଗୋପନୀୟିତା
ଓ ଧର୍ମକ୍ରିଯାଦ୍ୱୟାକ୍ରମିତ ଗାମନ ମେତ୍ରନ୍ଦିରେବା ପ୍ରୟେଲା-
ଠ୍ୟ ଉପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉପାତ୍ରରନ୍ଦିମା ଓ ଧାର୍ଯ୍ୟକ୍ରେତାଣି ଓ ଧାରଣି
ଗନ୍ଧଦା ଓ ଧର୍ମକ୍ରିଯାଠ୍ୟ ମେତ୍ରାଧ ଧାତ୍ତିନଦା. ମେତ୍ରନ୍ଦିରେ-
ରେବା ପରାମ୍ରକ୍ତିକ୍ରମାଧ ଧାରିନ୍ଦ୍ରମୁଖ ମାତ୍ରେରାଲୁମ୍ଭରି
ଓ ଭୁନ୍ଦାନ୍ତୁଲାଭିକ୍ରମାଧ ଗାର୍ଵଶେଷ, ତିତ୍ତ-
କମିଲିବା ମତଲାନାଧ ଗାନ୍ଧାରଗୁରୁର୍ଦା କ୍ଷେତ୍ରରୀମିନ୍-
ତ୍ତ୍ୟାନ୍ତିକ୍ରମାଧ ବାହା, ସିନ୍ଧିମ୍ଭରୀ ପରନ୍ଦିଲାମ୍ବିତ ଶ୍ରୀ-

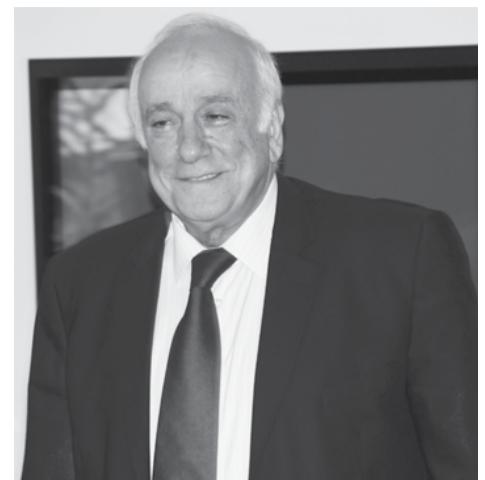

ქმნა ახალგაზრდა მეცნიერთა მოზიდვაში
პერმანენტული ხასიათი მიიღო მაღალი მეცნიერული პოტენციის მქონე ახალგაზრდების
გადაწყვეტაში გარეთ. მაგრამ, მიუხედა
ვა ამისა, ქართულ მეცნიერებას დღესაც
გააჩინა დიდი პოტენციალი, რაზეც მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტმა ისაუბრა.

თარებისთვის. ეს იქნება ჩემი მოლგანტობის
ძირითადი ამოცანა“, — აღნიშნა გიორგი
კვესიტაძე.

თუ როგორ უნდა განისაზღვროს სა-
ხელმწიფოს როლი მეცნიერების განვითარება-
ბის საქმეში, საქართველოს მეცნიერებათა
ეროვნული აკადემიის ახალმა პრეზიდენტმა
ბრძანა: „ყოველდღე მემატება რწმენა, რომ
იწყება ეროვნული ინტერესებით მართული
მეცნიერების განვითარება და ამის ინიცია-
ტორი არის სახელმწიფო. შეიქმნა სახელმ-
წიფო კომისია, რომელმაც მეცნიერებისა და
განათლების განვითარების ახალი კონცეფ-
ცია ჩამოაყალიბდა. რაც შეეხება გია დვალის
პროექტს, ეს არის თანამედროვე ევროპული
კონცეფცია, რომელშიც ბევრი პოზიტიური
მომენტია, რაც დაფებით როლს ითამაშებს“.

საკუთარი პოზიცია დააფიქსირა გიორგი
კვესიტაძემ სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებთან მიმართებაში, რომლებიც დღეს მძიმე ფინანსურ მდგომარეობაში იმყოფებიან. „ჩვენ უნდა შევინარჩუნოთ და განვაკითაროთ ზუსტი და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები, უნდა განვსაზღვროთ სხვადასხვა მეცნიერული დარგების უპირატესობის საკითხს. საქართველო განსაკუთრებული კლიმატური ქვეყანაა, რომელსაც ანალოგი არა აქვს და, რა თქმა უნდა, ამ მრავალდარგიან და ბიომრავალფეროვან ქვეყანას განსაკუთრებული ტექნოლოგიები სჭირდება. ეს იქნება ერთეული ძირითადი ამოცანა და გვინდა, რომ სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტებიც ამ სამეცნიერო სივრცეში შემოვადნენ. მომაჩნია, რომ პრინციპულური მიმართულების 6-8 კვლევითი ინსტიტუტი მაინც უნდა ჰქონდეს სახელმწიფო

ფოს“, — განაცხადა აკადემიკოსმა გიორგი
კვესიტაძემ.

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის აკადემიკოსი, საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ბიოლოგურ მეცნიერებათა განყოფილების აკადემიკოს-მდივანი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ბიოქიმიისა და ბიოტექნოლოგიის ცენტრის დირექტორი, საქართველოს აგრარული უნივერსიტეტის დურმიშიძის ბიოქიმიისა და ბიოტექნოლოგიის ინსტიტუტის დირექტორი გორგო (ოთარი) კვესიტაძე პრეზიდენტად არჩეულია 5 წლის ვადით. იგი საქართველოს სოფლის მეურნეობასა და სურსათის მინისტრი იყო (1992-1944 წ.), ხოლო 1994-1998 წლებში სახელმწიფოს მეთაურის მრჩეველი გახლდათ სოთოს მუზეურნეობაში.

პიროვნების კონცეფცია გამარტაშვილთან და
ლევან ჭარქუნიშვილის იმპროვიზირებული ლექცია

ლელა კუნძღველაშვილი

რა არის შინაგანი აქტი? — ამ ურთულეს კითხვაზე პასუხის გასაცემად ფილოსოფოსმა მამარდაშვილმა დიდ ღიტერატურას და მარსელ პრუსტს მიმართა, ლიტერატურმა ლევან ბერძენიშვილმა კი ფილოსოფოს მამარდაშვილს. საბოლოო ჯამში, 19 ივნისს „ლიტერალიზმის სასწავლო ცენტრში“ შეკრებილმა ახალგაზრდებმა თავისუფალ სტილში ჩატარებული ლექცია მოისმინეს თავისუფლებისა და მერაბ მამარდაშვილის ეული კონცეფციის შესახებ პიროვნების ჩამოყალიბების თაობაზე.

უნდა ითქვას, რომ ლექტორი — ლევან
ბერძნიშვილი აკადემიური თვალსაზრი-
სით ურთიერს ამოცანას შეეჭიდა, რად-
გან ცალკე აღებული არც მამარდაშვილის
კონცეფცია არსებობს და არც ქართულად

კველაზე ტროტალიტარულ სისტემაში თავი-სუფალ პიროვნებად და მოაზროვნედ დარჩენილიყო და მიმდევრებიც გაეჩინა.

შეიძლება ითქვას, რომ არაფორმალურ სტილში წაეკითხული ლექციით ლევან ბერძენიშვილი, რომელიც თავისი იმიჯითა და პირდაპირობით ბევრს იზიდავს, უფრო მეტად სტუდენტების მამარდაშვილის პერსონალითა და წააზრევით დაინტერესებას შეეცავდა, ვიდრე მამარდაშვილის ფილოსოფიის ძრიღალო კონკრეტულ ასტრი.

„მარადებული შეიძლება თქვენი ერთ-ადერთი ფილოსოფიოსი კი გახდეს და ამით არაფერი დაშავდება, არაგინ ლარიბდება ფილოსოფიაში, თუ იპოვის თავის ერთადერთი ფილოსოფიოს და თუ, მაინცა და მაინც ერთი უნდა იყოს, იყოს ეს მამარდაშვილი!“ – ამაში ნამდვილად უნდა დაეთანხმო ლევან ბერძენიშვილს, რადგან გარდა იმისა, რომ მამარდაშვილი სწორედ იმას გეუბნება, რაც ასე მნიშვნელოვანია შენთვის, „ის ისე ლაპა-

გამოირიცულულ და დაცვებულის. ორატორულ
ლეგენდა ბერძნიშვილის სამართლებრივ
ოსტატობას ჩვენში დიდი ხანია ეჭვევებ არ
აყენებენ. იმ საბამისაც, სიცხისა და სივი-
ნროვის მიუხედავად, მან ნამდვილად შე-
ლო სტუდენტების სააზროვნო პროცესში
ჩათრევა და ერთსაათიან ლეგციას საათ-
ნახევრიანა დისკუსია მოყვა, რომლის შედე-
ვი ახალი თაობისთვის ცოცხლო საუბრის
ფორმით მიზნოდებული ის იმპულსი იყო, რო-
მელიც თავის დროზე მერაპ მამარდაშვილის
მიერ უნივერსიტეტში ჩატარებულმა ლექ-
-ციას მოაწერა.

საქართველო ეკონომიკური განვითარების მოდელის ძირები

საქართველოში არსებულ საფინანსო-ეკონომიკურ მდგრადი არეალაზე დღეს ბევრს საუბრობენ: ზოგი ამტკიცებს, რომ ქვეყანაში მძიმე ეკონომიკური ვითარებაა, რომ სწრაფი ეკონომიკური ზრდა შენიშვნლია, მერიანი სტაგნაცია, რეცესია და ა.შ. ექსპერტთა ნაწილი კი თვლის, რომ საგანგაშო არაფერია და ბევრი არსებულ ვითარებას პოლიტიკური ძალაუფლების გადახარებას უკავშირებს.

კვალიფიციური ექსპერტებისა და მეცნიერების ობიექტური აზრის მოხერხია დღეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი და საინტერესოა, ვინაიდან არსებულ ეკონომიკურ ვითარებაზე დამოკიდებული როგორც ჩვენი ქვეყნის, სიე თითოეულ ჩვენგანის მომავალი.

რა ხდება დღეს საქართველოს კონომიკაში, როგორია მისი განვითარების გზები და პერსპექტივები? ემუქრება თუ არა საქართველოს ეკონომიკური კრიზისი? შეძლებს თუ არა ხელისუფლება საარჩევნო დაპირებების შესრულებას ახლო მომავალში? როგორ უნდა განისაზღვროს განათლებისა და მეცნიერების როლი საქართველოს კონომიკის განვითარების? — ამ აქტუალურ საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ და კონომიკურ საკითხებზე ამონტური პასუხისმგებელი გაცადა ეკონომიკურ მცირებულებას დოკუმენტად, პოლიტიკურ მასად პაპაგაზ, რომელმაც, სტუდენტების ინიციატივით, 7 ივნისიდან 14 ივნისამდე ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ნაიკითხა ლექციების ცეკვით „საქართველო ეკონომიკური განვითარების მოდელის მიერაში“. ლექციები ითხოვთ თემატურ ნანილად იყო დაყოფილი: „დამოუკიდებელი საქართველოს კონომიკა, განვითარების ზიგზაგები“, „საქართველო და გლობალური კონომიკა“, „დარიბი ქვეყნის მომბმარებლური კონომიკის ფორმირება“ და „საქართველოს კონომიკის მომავალი და განათლებისა და მეცნიერების როლი“.

„ჩევენ მარტივოდ და ყველასთვის გასაგებად ვისაუბრებთ ისეთ თემებზე, რომელსაც ვერც ერთ წიგნში ვერ ამოიკითხავთ ... — ასე დაინყო პირველი ლექცია ლადონ პაპავაშ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სააქტონ დარბაზში, სადაც მსმენელებს და-მოუკიდებელი საქართველოს ეკონომიკური განვითარების ანალიზი და საკუთარი ეკო-ნომიკური ხედვა გაუზიარა.

თამარ დადიანი

„საქართველოს ტრანსფორმაციის ოპ-
ნლიანი პერიოდი საინტერესოა მრავალი
თვალსაზრისით, მათ შორის, მიმდინარე
პროცესების გასაანალიზებლად. არსებუ-
ლი ეკონომიკური ცოდნა და გამოცდილება
ვეღარ განსაზღვრავდა მოსალოდნელი ცვ-
ლილებების მთელ სპექტრს და ეკონომი-
კის მოულოდნელი სცენარით განვითარება
გამოცდას უწყობდა ხელისუფლებას. სწო-
რედ ეს იყო მიზეზი, რომ საქართველოში სა-
ბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლისა და ეკონო-
მიკური რეფორმების პროცესი მოუმზადებ-
ლად, ყოველგვარი თეორიული საფუძვლის
გარეშე დაიწყო.

საქართველოში დამოუკიდებლობის იღება და ტრანსფორმაცია ეკონომიკასთან მიმართებაში სათავეს 1989 წლის 9 აპრილის ცნობილი მოვლენების შემდეგ იღებს. ოლქონდაზე დამოუკიდებლები ვყიფთ, ბალახასაც კა შევჭამთ — ასეთი იყო საზოგადოების აწესობა. ნამთვალში ასეთი ის ამონის მიერთავთინა. მაგრავი ას მიერთავთ იყო დაცემის შეცდომების გამოსხივრება და ისეთი ზომების გატარება, რაც ქვეყნის დამოუკიდებლობის მცირე გარანტიას მაინც მოგვცემდა”, — აღნიშნა ლადონ პაპავაძე.

არც ერთ ეკონომიკურ სისტემას არ შეუძლია ნარმატებით ფუნქციონირება ჭეშმარივი დროებისას მოვალეობა და მოვალეობის მიერთავთინა. მაგრავი ას მიერთავთ იყო დაცემის შეცდომების გამოსხივრება და ისეთი ზომების გატარება, რაც ქვეყნის დამოუკიდებლობის მცირე გარანტიას მაინც მოგვცემდა”, — აღნიშნა ლადონ პაპავაძე.

განხეობა... სხილობრივ აგვიზდა ეს გამონათქვამა: სწორ და ამ ბალახმა გადაარჩინა, პირდაპირი გაგებით, გარკვეულ ჰერიონდში საქართველო. ამ პერიოდზე საუბარი დღეს ძალაშია, როსულია, რადგან მანი მოლაპანე ყველა პირი ცოცხალია და ცოცხალი ადამიანი კი ყოველთვის სუბიექტურია. იმ დროს რეალურად არ იყო ბოლომდე გააზრდებული საქართველოს ეკონომიკური განვითარების საფუძველი. განვითარების ბევრი მოდელი არსებობს, მაგრამ რომელი გაამართლებდა ამ შემთხვევაში, არავინ იცოდა; რა იყო გასაკეთიშელი და როგორ უნდა შენებულიყო დამოუკიდებელი სახელმწიფოს ეკონომიკა — ამაზე მეცნიერებას პასუხი არ ჰქონდა. რა თქმა უნდა, კაპიტალიზმზე უნდა გადავ-

მარიტი ეკონომიკურ თეორიის ათვისები გარეშე. მაგრამ დღეს ცალკეულ განვითარებად ქვეყანაზე მორგებული თეორია არ სებობს. დასავლეთის მოწინავე ეკონომისტების მიერ შექმნილი „ეკონომიკად“ წოდებული ეკონომიკური თეორია მეტ-ნაკლებად ესადაგება მაღალგანვითარებული საბაზრის ეკონომიკის სისტემას და ნაკლებად გამოსაყენებელია პოსტკომუნისტური ქვეყნების საბაზრო ურთიერთობათა ჩამოყალიბების თეორიულ საფუძვლად. რეალურად, მათ მხოლოდ შემცნებითა და ტურიზმა გააჩნია.

მიუხედავად იმისა, რომ ტრანსფორმაციის მაციის ოცნებიანი პერიოდი მძიმე იყო, საქართველო დღეს გლობალური ეკონომიკის ნაწილია მსოფლიო კონკურენციაში. პრო-

სულიყავთი, მაგრამ ეკონომიკური ძალაუფლების ხელიდან გაშვება სახელმწიფოს არ უნდოდა, არც რეფორმების დაწყების სურვილი აწუხბდა. საჭიროა კავშირის დანგრევის შედეგად შექმნილ სახელმწიფოებს ფორმალურად ერქვათ სახელმწიფოები, მათ თავიანთი კონსტიტუციაც კი არ ჰქონდათ, არც სახელმწიფო ინსტიტუტები არსებობდა და არც ხედვა, თუ როგორ უნდა გადასცსულიყავთ საბაზრო ეკონომიკაზე. საქართველოში შოკური თერაპიით გატარებული ეკონომიკური რეფორმები ჩავარდა, რადგან, პოლონეთისგან განსხვავებით, საქართველოს არ გააჩნდა ამ რეფორმის გატარებისთვის საჭიროი კულტურული გადამცნობილობები, რომელიც სულ ახალ-ახალ სახელმწიფოებს ითრევს თავის მორევში. სანამ სეკურიტეტის მიზანი აა ახალ, ჯერ ბოლოდებულ შეუსწავლელ ფენომენი იკვლევება, მის დეფინიციას იძებებს და ნაირ-ნაირ კონცეფციებს ამჟამაცებენ, იმ განუხეროლად შემოდის ჩემებს ცხოვრებაში და დიდ გავლენას ახდენს თითოეული ჩენების განსაზღვრებასა და ქცევაზე. ამიტომ, თუ მომავალზე ვფიქრობთ, ვაღდებული ვართ ვიცოდეთ, რასთან გვაქვს საქმე, რა ჩრდილო ნათელი გააჩნია მას და რას გვიქადის მომავალში.

რო სახელმწიფო ბრივი ინსტიტუტები, არ ჰქონდა საკუთარი ფულის ნიშანი და საბანკო სისტემა. შოკურ თერაპიას მოჰყევა ჰიპერინფლაცია და კუპონის სწრაფი დევალვაცია. საშუალო ხელფასი მაშინ დოლარის ექვივალენტით 1,5 დოლარი იყო, ხოლო პენსია 10 ცენტს უდრიდა.

1994 წლიდან მთავრობა მიხვდა, რომ ასე გაგრძელება აღარ შეიძლებოდა. საჭირო

იყო ინფლაციის მოთვევა, რომელიც პურ-ზე ფასების გათავისუფლებას გულისხმობდა, რადგან აյ არ იყო განვითარებულ

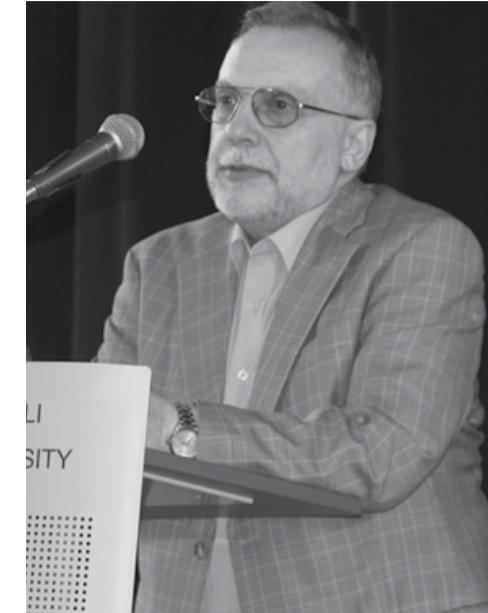
ფინანსური ბაზრები — საერთაშორისო ფინანსურ ბაზრებზე ნაკლებად იყო წარმოდგენილი ქართული ფასიანი ქაღალდები, და თუ მსოფლიოში ფინანსური კრიზისი განვითარდებოდა, ის, მხოლოდ, ქვეყანაში ინვესტიციებს შემოსვლაზე აისახებოდა.

როგორც პროფესორმა ლადო პაპავაშ აღნიშნა, „ბოლო ეკონომიკური კრიზისი გახდათ ჭარბიარმოების კრიზისი, რომლის საფუძველს საკრედიტო მექანიზმი წარმოადგენდა. საინტერესო გამოცდილება დაგროვდა, მაგალითად, იაპონიაში, სადაც სესხის ამღებს გარანტორად სახელმწიფო უდგებოდა. ამ შემთხვევაში ბანკები ნაკლებ ყურადღებას აქცევდნენ კომპანიების გადახდისუარიანობას, რადგან სახელმწიფო იღებდა ვალდებულებას, ეს სესხი ბიუჯეტიდან დაფუძნდა. ამან ჩამოყალიბა ქცევის გარეკეული სტრუქტურით, რომელსაც ეკონომისტებმა „ზომბი ეკონომიკა“ უწოდეს. ასე გაჩნდნენ „ზომბი ფირმები“ და „ზომბი ბანკები“. შემდგომმა მოვლენებმა იაპონიის ეკონომიკის განვითარებაზე ცუდი შედეგი იქნია. ეს წმინდა იაპონური ფენომენი არანაკლებ აქცუალური გახდა მთელი მსოფლიოსთვის. ზომბირების მექანიზმი იქნა გამოყენებული ამერიკის შეერთებული შტატებს, გერმანიის, ორლანდიის თუ სხვათა მთავრობების მიერ. რატომ? იმიტომ, რომ იქაც იგივე პროცესები მიმდინარეობდა. ქცევნის ხელისუფლების ნინაშე ყოველთვის დგას არჩევანი: ეკონომიკურად რაციონალური თუ პოლიტიკურად ხელსაყრელი გადაწყვეტილება? რა თქმა უნდა, პოლიტიკოსი პოლიტიკურ გადაწყვეტილებას ირჩევს, მაგრამ ეს გადაწყვეტილება ყოველთვის არ ემთხვევა ეკონომიკურად რაციონალური გადაწყვეტილების სქემას. შედეგად მივიღეთ ის, რომ დაიწყო მსოფლიო ეკონომიკის ზომბირება უფრო ცუდი სექტიმ, ვიდრე ეს იაპონიის ეკონომიკისათვის იყო დამახასიათებელი...“

იდგა თუ არა საქართველო ფინანსური კრიზისის საშიძროების წინაშე? — ამ კითხვას პროფესორმა ასე უპისუხა: „საქართველოში ფინანსური კრიზისი რეალურად იქნებოდა, მაგრამ მისი განვითარება 2008 წლის აგვისტოს ცნობილ მოვლენებს დაყენება. რუსეთისათვის მიმდინარეობს ეკონომიკური კუთხით პლუსიც მოუტანა, მიუხედავად ინფრასტრუქტურის ნგრევისა და ახალი გაუთვალისწინებელი ხარჯებისა. ომი რომ არ დაწყებულიყო, საქართველოს არავინ აღმოუჩენდა იმ მასშტაბის ფინანსურ დახმარებას, რაც მას 2008 წლის შემოდგომაზე აღმოუჩინეს. ბრიუსელში შეიკრიბნენ დოხორი საერთაშორისო ორგანიზაციები და მიიღეს უპრეცედენტო გადაწყვეტილება: საქართველოსთვის გამოყენებულ 4,5 მილიარდი დოლარის ფინანსური მხარდაჭერის პაკეტი, რომელიც ორი წლის განმავლობაში უნდა შემოსულიყო საქართველოში. და ეს მასინ, როცა მსოფლიოში მწვავე ფინანსური კრიზისია, ყველას დახმარება სტირდება, თავისუფალი ფული კი არ არის, და თუ არის, საკამაოდ ძვირია... ამ თანხიდან მხოლოდ 2,5 მილიარდი იყო სხესის სახით გაცემული, დანარჩენი კი გრანტი იყო. საბანკო სექტორი კრიზისისაგან სწორედ ამ დახმარებამ გადაარჩინა. ამ თვალსაზრისით საქართველო მთლიანად ჯდება გლობალური ეკონომიკის კონტექსტში. რომ არ ეს დახმარება, ფინანსური კრიზისი გევააბაში რეალურად განვითარდებოდა... ამ შემთხვევას ერთ-ერთ სტატიაში ლადო პაპავაში „ომის პარადოქსა“ უწინდა.

დღეს საქართველოს ეკონომიკის მოდელი დაფუძნდებულია მოხმარების სტიმულირებაზე. თუ რა შედეგები მოიტანა მოხმარების სტიმულირებამ ეკონომიკის რეალური სექტორის სათანადო განვითარების გარეშე, ამ საკითხს პროფესორმა ლადო პაპავაშ დიდი ყურადღება დაუთმო მესამე ლექციაზე, რომლის თემა გახლდათ „ლარიბი ქვეყნის მომხმარებლური ეკონომიკის ფორმირება“.

საქართველოს ამჟამნდელი მთავრობის პირთვის პირველი რიგის ამინისტრაცია ევროკავშირთან თავსუფალი ვაჭრობის რეესტრის მიღწევა და ყველა იმ პოტენციური შესაძლებლობის ამოქმედებაა, რასაც ევროკავშირთან ეკონომიკური ინტეგრაცია მოზიარება. ამისთვის საქართველოს მთავრობის ეკონომიკურმა პოლიტიკამ უზრადდება უნდა გაამახვილოს ანტიმონპოლიური რეგულირების ეფექტული მოდელის პირობებში წარმოების განვითარებაზე, მომხმარებელთა უფლებების დაცვასა და შრომით ურთიერთობებზე.

არცთუ დიდი ხნის წინათ, საქართველოს პრემიერ-მინისტრი ბიძინა ივანიშვილი გამოვიდა ინიციატივით, შეიქმნას ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების სტრატეგია. დღეუბნზე უკვე მუშაობს ფინანსთა სამინისტრო ეკონომიკის სამინისტროსთან ერთ- ად და მის შემუშავებაში ჩართულნი არაანგართველი ექსპერტები, მათ შორის ბატონიშვილი პაპავაც, რომელსაც მიაჩინა, რომ ეს არის სწორი მიმართულება.

„ვფიფერობ, რომ პრობლემა კომპლექსურად უნდა გადაწყვდეს... დასაქმების ზრდით უნდა მოხდეს არა მარტო ეკონომიკური ზრდის მიღწევა, არამედ სიღარიბის პრობლემის დაძლევაც. სწორედ დასაქმებით უნდა მოხდეს ხალხის შემოსავლების ზრდადა, ამასთანავე, დამატებითი შესაძლებლობები უნდა გაჩნდეს სხვადასხვა რეგიონების განვითარებისთვის. საჭიროა კომპლექსური ხედვა, რომელსაც, ვფიფერობთ, მალე შევიმუშავებთ“, — აღნიშნა მან საქართველოს ეკონომიკის მომავალზე საუბრისას, რომელსაც მეოთხე ლექცია მიუძღვნა. სადაც ასევე ისაუბრა საქართველოს ეკონომიკურ განვითარებასა და პერსპექტივაზე.

„საქართველო მცირე ზომის ქვეყანაა, მცირე მოსახლეობით, ეკონომიკის მცირე მასშტაბებით... როცა ქვეყნის მასშტაბებით მცირეა, მისი ეკონომიკა არ არის ინვესტორისთვის დიდად მიმზიდველი. ის ცდილობს, მსხვილი მასშტაბის ძქონე ქვეყნებში ჩადოს ინვესტიცია. თუმცა მცირე ზომის ქვეყნებსა შეუძლიათ ისე განავრცონ ეკონომიკური მასშტაბები, რომ ქვეყნის საზღვრები უცვლელი დარჩეს. რა არის ამისთვის საჭირო? უნდა დამყარდეს თავისუფალი ვაჭრობის რეჟიმი, რომელიც სერიოზული ნაბიჯია ევრონიტეგრაციისკენ. მიუხედავად იმისა რომ საქართველო არ არის ევროკავშირის წევრი ქვეყანა, მისი ეკონომიკა ევროკავშირის ეკონომიკის ნაწილი ხდება. ეს, რა თქმა უნდა, საქართველოს ეკონომიკას მასშტაბებს აფართოებს. იბადება კითხვა: რით უნდა იყოს საქართველოს ეკონომიკი კა მიმზიდველი უცხოელი ინვესტორისთვის? მაგალითად, საქართველოში ადგილია ბიზნესის რეგისტრაცია, უცხოელი ინვესტორისთვის ბიზნესის დაწყება.... ინვესტორისთვის ასევე მომზიბელია საგადასახადო ტრირთის სიმცირე, ის ბევრად უფრო მცირეა, ვიდრე ევროკავშირის

დანარჩენ ქვეყნებში. ევროკავშირი მზად არის საქართველოსთან დაამყაროს თავით სუფალი ვაჭრობის რეჟიმი იმ ნინაპირობების გათვალისწინებით, რასაც ბრიუსელი საქართველოს უყენებს. ეს რეკომენდაციები ვაჭრობის ტექნიკურ ბარიერებს, სურათის უვრცელობას, ინტელექტუალური საკუთრებისა და თავისუფალი კონკურენციის დაცვას ეხება”...

ბატონი ლადო ფინალური ლექციის მსვლელობისას განათლებისა და მეცნიერების განვითარების საკითხებსაც შეხვდოს, რომ გარეშეც ქვეყნა წარმატებული ვრცელებას მისი აზრით, „არსებობს პოზიცია, რომ საქართველო მცირე ზომის ქვეყნასა და არ გააჩნია რესურსები დიდი მეცნიერებისა განვითარებისთვის. მეცნიერებისადმი აზრი დებული დამოკიდებულება არა მარტო მეცნიერებას, სწავლებასაც აკნინებს უმაღლეს სკოლაში”.

ပုဂ္ဂန်မြို့ :

**თბილისის 150 ლეისტავი იურიდიკური
სამსახურის მიერ განვითარებული აღმოჩენა**

საქართველოს მეცნიერებლეობურეცესის — ექვთიმე თაყაიძეის 150 წლისთაგი ნებას არა მარტო საქართველოში, არამედ იუნესკოს გვიდი-თაც აღინიშვნება, თუმცა, მისი დაბადების თარიღი, შესაძლოა, კვლავ საკამათო გახდეს. ამის შესახებ 19-20 ივნისს თხუ-ის ჰუმნიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტზე გამართულ სამეცნიერო კონფერენციაზე გახდა ცონბილი, რომელიც დიდი მეცნიერის და მოღვაწის ხსოვნას მიეძღვნა.

შუალთების გეროგვილი

საქართველოს ეკლესიის მიერ
წმინდანად შერაცხული და „ღვ-
თისაცად“ წოდებული მეცნიერის
მოღვაწობა მრავალი ასპექტით
არის საინტერესო, მისი შრომები
კი დღესაც ყურადღალებ მასალას
წარმოადგენს როგორც მკვლევრე-
ბისთვის, ისე ისტორიით, არქეო-
ლოგიით, სიძველეთმცოდნეობით
და ფილოლოგით დაინტერესებუ-
ლი ადამიანებისთვის. თუმცა, რამ-
დენად წარმატებული იყო ექვთიმე
თაყაიშვილი, როგორც მეცნიერი,
რომელმაც ბეჭის უკუღმართობის
გამო მრავალი წელი ემიგრაციაში
გაატარა და რომლის მთავარ საზ-
რუნავს ქართული საგანძუროის გა-
დარჩენა წარმოადგენდა, ამ კითხ-
ვას უპასუხა თსუ-ის პროფესორმა
ქეთევან ნადირაძემ მოხსენებაში
— „ექვთიმე თაყაიშვილი — მეც-
ნიერი და საზოგადო მოღვაწე“.

„ექვთიმე თაყაიშვილი“ 1883
წელს ქუთაისის გიმნაზიის
დამთავრების შემდეგ პეტერბურ-
გის უნივერსიტეტში გაემგზავრა,
სადაც ისტორია-ფილოლოგის
ფაკულტეტზე თავისუფლად მს-
მენელად ჩაირიცხა. 1887 წელს იგი
საქართველოში მეცნიერებათა
კანდიდატის ხარისხით დაბრუნ-
და. მისი სადისერტაციო თემა იყო
„საქართველო-რუსეთის ურთიერ-
თობა XV-XVII საუკუნეებში“. 1889
წელს ექვთიმე თაყაიშვილმა, დი-
მიტრი ბაქრაძემ და თელო ქორ-
დანიამ დაარსეს „საქართველოს
საეგზარქოს მუზეუმი“, რომლის
დანიშნულება საქართველოს ეკ-
ლესია-მონასტრებში შემონახული

წერილობითი ქეგლების მოძიება, შეკრება-შენახვა და შესწავლა იყო მისი ღვაწლი დიდია უნივერსიტეტის ტეტის დაარსების საქმეშიც. 1920 წლისთვის ქვეთიმე უნივერსიტეტი ში კითხულობდა სალექციო ჟურნალის სესხს: „საქართველოს სიძეველეების შესავალი”, „ეპიგრაფიკა”, „ეკლესია-მონასტრების ისტორია”. აგრეთვე განაგებდა არქეოლოგიის კათედრას. 1921 წლის 25 თებერვალს საქართველოში საჭირო ხელისუფლების დამყარების შემზევე საფრთხეებით შევიური მთავრობის მარატანების უძრავნებელ ტილებით, მთელი სამუზეუმო ქრისტენებისა და მათი განატანები, რომლის მეთვალყურედ ყველასგან ნდობით აღჭურვილი პირი — ექვთიმე თაყაიშვილი დაინიშნა. 11 მარტს ექვთიმე მეუღლესთან ერთად დატოვა სამშობლო და მას შემდეგ განძნელდა არ მოშორებია. პარალელურად ქვეთიმე საფრანგეთშიც აგრძელდებდა მეცნიერულ საქმიანობას. იგი კითხულობდა ლექციებს თემებზე: „საქართველო რომაელთა დროს”, „ქართული ისტორიო-გრაფია”, „ქართული ენის ადგილო მსოფლიო ენათა შორის” და სხვა ექვთიმე თაყაიშვილის სამეცნიერო ინტერესების მარალმხრივია წყაროთმცოდნეობა, არქეოლოგია, არქეოგრაფია, ამასთან, იგი კართული მნიშვნელობისა და სახლშური სიტყვიერების, ეპიგრაფიკის ისტორიული გეოგრაფიისა და სამართლის ისტორიის მეცნიერობისა და ბოლოს, ისმის რიტორიკული კითხვა: იყო თუ არა ექვთიმე თაყაიშვილი ნარმატებულ მეცნიერობისა და იყო, რადგან ნარმატებული მეცნიერი, რომლის მიერ დასმული

პრობლემები დღემდე აქტუალურია, დადგა დრო მისი ნაშრომების ხელახალი გამოცემის, რაც უნიკალურ სიტყვადა ითავოს”, — აღნიშნავთ ქართველი ნაირაძე.

საბუთიანად ამტკიცებს, რომ „ვეფხისტყაოსნის“ ვახტანგისული რედაქტია კრიტიკული გამოცემაა, რომ „ქართული მეცნიერებისა და კულტურის სარბილზე“ ამ შესანიშვნის მიზნით მას გამოცემა გამოიწვევა.

ნიშნავმა მოღვაწემ შექლო გაეწ-
მინდა „ვეფხისტყაოსანი“ იმ დან-
ართებასგან, რომლებიც შეიქმნა
მე-17 საუკუნეში...“.

„ქართველთა შორის წერა-

„ესა კულტურული მემკვიდრეობის განვითარების სამსახურის მიერ კითხვის გამაცნობელებელ საზოგადოებრივი მოღვაწეობისას ჩატარებულ სამეცნიერო საქმეთა გადატყინვით დაგენერირების გარეშე არც გაუთვალისწინება. კვლევის შედეგად დადგონდა, რომ ექვთომე თაყაის შეიღილი დაბადებულა 1862

ერთგარი დაგვირგვინება იყო ექვთიმე თაყაისმვილის მიერ ორტომად გამოცემული „ქართველთა შორის ნერა-კითხვის გამაზრცელებელი საზოგადოების ხელხანერთა აღნიშნება“ 5 იანვარს ძელი სტილით, ახალი სტილით 19 იანვარს⁶, — აღნიშნება მეცნიერებმა.

ნერილობა”。 მეორე ტომის პირველი ნაკვეთის გამოქვეყნების შემდეგ (1906 წ.) ნიკო მარმარა რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიაში ვრცელი რეცენზია ნარადგინა, სადაც აღნიშნავდა, რომ თაყაიშვილის ეს ნაშრომი ქართველოლოგაში დიდი მოვლენა იყო. მეცნიერებათა აკადემიაში ექვთიმე თაყაიშვილის ნაშრომი საგანგებო აღნიშვნის ღირსად ცნო და ოქროს მედლით დააჯილდოვა.

გიორგი უუშუაძევილისა და
საბა სალუაშვილის კიდევ ერთი
ერთობლივი მოხსენება ექვთიმე
თაყაისვილს დაბადების თარიღის
დაზუსტებას ისახავდა მიზნად.

მეცნიერებმა ყურადღება გაა-
მახვილეს ექვთიმე თაყაიშვილის
ბიოგრაფიაში არსებულ უზუსტო-
ბებზე, სადაც თავადვე აღნიშნავს:
„ჩემი მეტრიკის მიხედვით მე დავ-
ბადებულვარ 1863 წლის 5 იანვარს
(ძვ. სტილით), მაგრამ შესაძლოა
ამაზე წინ ერთის ნლით მაინც ვიყო
დაბადებული, ვინაიდნ ჩვენში მე-
ტრიკას მინათლოდან ადგენდნენ“.
გიორგი ჟუჟუნაშვილისა და საბა
სალუსტევილის ინფორმაციით, ამავე
თარიღის, ოღონდ დაზუსტების გარე-
შე (ძველი სტილი) უთითებს გამოჩე-

დამუშავდეთ იურიდიკას.

ଲ୍ୟାଫ୍‌ର ପ୍ରକାଶନକୁ ଧ୍ୟାନ ଦିଲ୍ଲିତିରେ ଆମେ ଆମେ ହାତିଲାମ

საქართველო ეკონომიკური განვითარების მოწყვეტის პირაპი

მეთორმეტე გვერდიდან

დღეს უკვე გამოჩნდა ახალი შეხედულებები უმაღლესი სკოლის რეფორმასთან დაკავშირდებით... არაერთი კოლეგა ჩემთან საუბარში აფიქსირებს „დვალის პროექტის“ მიმართ კრიტიკულ დამოკიდებულებას, თუმცა მათი უმრავლესობა საჯაროდ ამის თქმას ვერ ბეჭდეას... ყველას უნდა გვახსოვდეს, რომ დუმილით და თავის მოტყუებით დემოკრატიას ვერ ავაშენებთ!

დღეშენტი, რომელიც ცნობილა მა ფიზიკოსმა შექმნა, ოფიციალურად დამტკიცებული არ არის. ბატონი დვალის მიერ დაწერილი კონცეფცია ისტივე მცდარ მოდელზეა აგებული, როგორიც იყო ალექსანდრე რე ლომაიას ხედგა. ლომაიასთვის მთავარი იყო სტუდენტი, დვალის მისი მთავარი პროფესორი, ინუ მისი სქემაში სტუდენტი საერთოდ ცნობილი იყო.

ლიც კულტურას და განათლებას
ეხმარება? შე ასეთი, სამწუხაროო
არ მასესნდება...” — განაცხად
ლადონ პაპავამ.

კიდევ სხვა მრავალ მნიშვნელოვან
კითხვაზე გასცა ამონტნური
რავი პასუხი პროფესორმა ლადონ
პაპავამ, რომელმაც თავის მხრი
მადლობა გადაუხადა სტუდენტს
ტებს, რომლებმაც საუნივერსიტეტო
ტო საზოგადოებასთან შეხვედრი
ორგანიზება ითავეს. ეს იყო მაისი
დაგეგმილი ღონისძიება, რომელი
ობიექტური მიზეზების გამო ცოტნი
მოგვიანებით გაიმართა. მაშინ
ჯერ კიდევ არ იყო საუბარი თსურ-
რექტორის არჩევნებზე. ინფორმაცია
ტიული ლექციების წაკითხვისათვის
ვის, სტუდენტთა საინიციატივო
ჯგუფის ხელმძღვანელმა მიხედვის
გაბელაიაზე, სტუდენტების სახე-

სტუდენტთა დასაქმების სტრატეგია თსუ-ში

ბოლო რამდენიმე წელს თუ გადაცხედავთ, თსუ-ის ადმინისტრაციის საქმიანობაში სტუდენტების ჩართულობის ტენისტების ასეთა მიზანი ხდებოდა მარტში რეკტორის თანაშემნედ სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის სტუდენტების მიხეილ გაძელია დაინიშნა. ადმინისტრაციის ეს გადაწყვეტილება სტუდენტების გარკვეული ნანილოსთვის გაუკეთდნენ და მიუღებდენ აღმოჩნდა. ამ საკოთხოა დაკავშირებით მათ თავიანთი დამოკიდებულება როგორც საჯაროდ, ასევე, პირად საუბრებით გამოხატეს. დაისვა კითხვაც — რატომ მაინც და მაინც მიხეილ გაძელია?

თუ როგორ ხდება მათი შეჩერება და რა მიზანს ემსახურება ეს გადაწყვეტილებები, თსუ-ის ადმინისტრაციის ხელმძღვანელმა დავით ჩირაძის გვიპასუხა. „ეს არ არის დასაქმების პროგრამა, ეს უნივერსიტეტის საჭიროება. ბუნებრივია, ადმინისტრაცია მუშაობს პრობლემური საკითხების მოვარეობაზე, მგრამ მური საკითხისა — როგორ აღიქმნას ამას სტუდენტთი. ამიტომ მნიშვნელოვანია, როგორც რეკტორი უსაულო სტუდენტისგან იგებს მათ პრობლემებს. ჩეც შეიძლება რაღაც საკითხებს ნაკლებად მოვაკიოთ ყურადღება და ნაკლებად მნიშვნელოვანი ჩავთვალოთ, თუმცა სტუდენტები, როგორიც ადმინისტრაციაშია დასაქმებული, ეს არ გამოეპორება. შერჩევისას ბეჭრი კომპიუტერთან გასათალისნებული, მათ შორის, პრობლემების დაზეულის უნარი და მის გულით ამიტან, აზამინდება მათთვის ანუცხოვდება უნივერსიტეტის ტენისტების და უნდათ მის განვითარების საკუთარი წელით შეიტანონ, ადგილად მეცნიერების აქ. მათ კი, ვინც არსებულ პრობლემების თსუ-ის წინამდებარების ფრთხოების, უნივერსიტეტის ეკვივანტის მიღებულის. გარდა ამისა, ჩვენთან არიან დოკტორანტები, რომელიც ადმინისტრაციას საქმიანობას ახორციელებები, რომელიც სამუშაოებს, პარალელურად კონსულტაციებს და უნივერსიტეტის მომავალი წევრები არიან. მაგალითად, დომიტრი გევგენავა. ასეთ დოკტორანტი უნივერსიტეტი კიდევ ბეჭრ გვყავს“, — განაცხად დავით ჩირაძის.

როგორც ირკვევა, თსუ-ის ადმინისტრაციის სტრატეგიის წარმომადგენ თუ რას საქმიანობის სისინი თსუ-ის ბარათებული ფუნქციონირებისათვის, თსუ-ის ადმინისტრაციის უფროსის თანაშემნების გამომდინარე შეიტყობთ.

გიორგი გაურიძეავილი,
თსუ-ის ადმინისტრაციის უფროსის
თანაშემნე:

— საუნივერსიტეტო ცხოვრებაში აქტურად სტუდენტობის პერიოდიდნ ჩამოართო. სწორედ იმ დროს ჩამოყალიბდა თსუ-ის თვითმმართველობა. ვიყავი როგორც პირველი, ასევე, მერველის თვითმმართველობის წევრი. ეს იყო ახალი და საემაოდ კარგი ინიციატივა. საზოგადოების ნანილი დღეს შეიძლება კრიტიკულად განსჯიდეს, მაგრამ შემიტლია თამაშად ვთქვა, რომ ჩემი უნარ-ჩვევების უმეტესი ნანილი სწორედ იქ გამოვიტუშავე. ვფიქრობ, სტუდენტური თვითმმართველობის დამსახურება უნივერსიტეტის მართვის მიზანის შემთხვევაში და მარტივად დამატებით გამოიყენობა.

— დღეს თსუ-ის ადმინისტრაციის ხელმძღვანელის თანაშემნებ ხართ. როგორ დაინიშნეთ ამ თანამდებობაზე?

— გაულავრება და მაგისტრატურაში სწავლის დროს საქართველო კარგი აკადემიური მოსწრებით გამოირჩეოდო. განსაკუთრებით გამოიმართო, რომ ას ერთი ნარმატებული პროფესიონი მიკითხვადა ლექციებს — მათ კონკრეტული საგნის გარდა ბერი რამ მასანველებს. მაგისტრატურის დასრულების შემდეგ თსუ-ის ადმინისტრაციის შემთხვევაში ეს სამსახური, რასაც სიამოგნებით დაგთანხმდი. ჩემი მიზანი იყო და დღესაც არის, დაგხმონი უნივერსიტეტის მართვის მარტივად და მარტივად მიღინონ პასუხი.

— როგორც ვიცი, რამდენიმე პროექტის განხორციელებაში მონაბილეობთ. რა პროექტებზე საშამარ და როდენობაში სტუდენტების და საზღვარგარებით აიმაღლონ ცოდნის დონე.

— როგორც ვიცი, რამდენიმე პროექტის განხორციელებაში მონაბილეობთ. რა პროექტებზე საშამარ და როდენობაში სტუდენტების დონე?

— დაახლოებით ნელინადახევრის წინ დანწყო სტუდენტების სტაურიდების პროგრამა. პროგრამის ფარგლებში ისინი სხვადასხვა დეპარტამენტში გადიან პრაქტიკებს. ვფიქრობ, საქამაო დიდ გამოცდილებას იღებენ, რადგან როგორც უნივერსიტეტის საფუძვლებით, ასევე, ცენტრალურ ადმინისტრაციაში და პროფესიულ დეპარტამენტში სამართლებო ადმინისტრაციაში და საზოგადოების წარმომადგენლის მუშაობენ. ასევე უურნალოს — „თუ სტუდენტური მეცნიერება“ გამოცემის ერთეული იდეის ავტორი ვარ. უურნალში ყველა ფაკულტეტის სტუდენტებს ექნებათ საშუალება, რომ საკუთარი ნაშორმები გამოიყენობის მართვის პროცესში სტუდენტობის შემთხვევაში და მარტივად დამატებით გადასახასთან საუბრიდან გამომდინარე შეიტყობთ.

— უკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტზე ასაკით ყველაზე პატარა ასისტენტ-პროფესიონის აკადემიური საქმიანობა და რა გეგმით გაქმნას სამომავალობაზე?

— რაც შეეხება ჩემს დღევანდელ აკადემიურ საქმიანობას, ვერთხულობ საგანსაზღვიდეს, მაგრამ შემიტლია თამაშად ვთქვა, რომ ჩემი უნარ-ჩვევების უმეტესი ნანილი სწორედ იქ გამოვიტუშავე. ვფიქრობ, სტუდენტური თვითმმართველობის დამსახურება უნივერსიტეტის მართვის მიზანის შემთხვევაში და მარტივად მიღინონ პასუხი.

— უკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტზე ასაკით ყველაზე პატარა ასისტენტ-პროფესიონის აკადემიური საქმიანობა და რა გეგმით გაქმნას სამომავალობაზე?

— რაც შეეხება ჩემს დღევანდელ აკადემიურ საქმიანობას, ვერთხულობ საგანსაზღვიდეს, მაგრამ შემიტლია თამაშად ვთქვა, რომ აგდემიტრი უერსონლი სამსახურების ცენტრალურ ადმინისტრაციაში და პროფესიულ დეპარტამენტში გამოიყენების მიზანის შემთხვევაში და მარტივად დამატებით გადასახასთან საუბრიდან გამოიყენობა.

— რაც შეეხება ჩემს დღევანდელ აკადემიურ საქმიანობას, ვერთხულობ საგანსაზღვიდეს, მაგრამ შემთხვევაში ეს სამსახური, რადგან როგორც უნივერსიტეტის საფუძვლებით, ასევე, ცენტრალურ ადმინისტრაციაში და პროფესიულ დეპარტამენტში გამოიყენების მიზანის შემთხვევაში და მარტივად დამატებით გადასახასთან საუბრიდან გამოიყენობა.

— რაც შეეხება ჩემს დღევანდელ აკადემიურ საქმიანობას, ვერთხულობ საგანსაზღვიდეს, მაგრამ შემთხვევაში ეს სამსახური, რადგან როგორც უნივერსიტეტის საფუძვლებით, ასევე, ცენტრალურ ადმინისტრაციაში და პროფესიულ დეპარტამენტში გამოიყენების მიზანის შემთხვევაში და მარტივად დამატებით გადასახასთან საუბრიდან გამოიყენობა.

— რაც შეეხება ჩემს დღევანდელ აკადემიურ საქმიანობას, ვერთხულობ საგანსაზღვიდეს, მაგრამ შემთხვევაში ეს სამსახური, რადგან როგორც უნივერსიტეტის საფუძვლებით, ასევე, ცენტრალურ ადმინისტრაციაში და პროფესიულ დეპარტამენტში გამოიყენების მიზანის შემთხვევაში და მარტივად დამატებით გადასახასთან საუბრიდან გამოიყენობა.

— რაც შეეხება ჩემს დღევანდელ აკადემიურ საქმიანობას, ვერთხულობ საგანსაზღვიდეს, მაგრამ შემთხვევაში ეს სამსახური, რადგან როგორც უნივერსიტეტის საფუძვლებით, ასევე, ცენტრალურ ადმინისტრაციაში და პროფესიულ დეპარტამენტში გამოიყენების მიზანის შემთხვევაში და მარტივად დამატებით გადასახასთან საუბრიდან გამოიყენობა.

— რაც შეეხება ჩემს დღევანდელ აკადემიურ საქმიანობას, ვერთხულობ საგანსაზღვიდეს, მაგრამ შემთხვევაში ეს სამსახური, რადგან როგორც უნივერსიტეტის საფუძვლებით, ასევე, ცენტრალურ ადმინისტრაციაში და პროფესიულ დეპარტამენტში გამოიყენების მიზანის შემთხვევაში და მარტივად დამატებით გადასახასთან საუბრიდან გამოიყენობა.

— რაც შეეხება ჩემს დღევანდელ აკადემიურ საქმიანობას, ვერთხულობ საგანსაზღვიდეს, მაგრამ შემთხვევაში ეს სამსახური, რადგან როგორც უნივერსიტეტის საფუძვლებით, ასევე, ცენტრალურ ადმინისტრაციაში და პროფესიულ დეპარტამენტში გამოიყენების მიზანის შემთხვევაში და მარტივად დამატებით გადასახასთან საუბრიდან გამოიყენობა.

— რაც შეეხება ჩემს დღევანდელ აკადემიურ საქმიანობას, ვერთხულობ საგანსაზღვიდეს, მაგრამ შემთხვევაში ეს სამსახური, რადგან როგორც უნივერსიტეტის საფუძვლებით, ასევე, ცენტრალურ ადმინისტრაციაში და პროფესიულ დეპარტამენტში გამოიყენების მიზანის შემთხვევაში და მარტივად დამატებით გადასახასთან საუბრიდან გამოიყენობა.

— რაც შეეხება ჩემს დღევანდელ აკადემიურ საქმიანობას, ვე

